

سوره ی فیل؛ ا، اصحاب فیل

اهداف

- ۱- توانایی خواندن آیات سوره ی فیل و عبارات قرآنی درس
- ۲- توانایی خواندن کلماتی که دارای همزه ی روی الف (أ) هستند.
- ۳- آشنایی با داستان اصحاب فیل
- ۴- علاقه به خواندن زیبای سوره ی فیل

روش تدریس و ارزش یابی

جلسه ی اول

با گفتن بسم الله الرحمن الرحيم و ذکر خدا، سلام و احوال پرسی و با یادی از خانه ی خدا در مکه، قبله و کعبه، دانش آموزان را برای شروع درس آماده می کنیم. می توانید این درس را مطابق مراحل دروس قبل به شرح زیر تدریس کنید و یا برای ایجاد انگیزه ی بیش تر ابتدا داستان اصحاب فیل را برای دانش آموزان تعریف کنید.

درس ۱۳

جلسه ی اول

سوره ی فیل از سوره های قصه های قرآنی

سوره ی فیل

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 اَلَمْ نَرَكُنْیَ فَعْلًا زَكٰیةً
 بِاَصْحَابِ الْفِیْلِ
 اَلَمْ یَجْعَلْ كِنٰدَهُمْ لِسَیْفِی
 وَ اَرْسَلَ عَلَیْهِمْ طَیْرًا اَبَیسی
 تَرْمِیْهِمْ بِحِجْرَةٍ مِنْ سِجِّیْلِ
 فَجَعَلْنٰهُمْ كَعَصْفٍ مَّأْكُوْلٍ

اَلَمْ نَرَكُنْیَ فَعْلًا زَكٰیةً

۱- **روخوانی و آموزش نماد جدید:** لوحه ی درس را مقابل دانش آموزان نصب می کنیم تا با اشاره ی به بخش های کلمات، دانش آموزان آیات درس را به صورت دسته جمعی بخش بخش بخوانند.

در آخرین کلمه ی این سوره به کلمه ی «مأکول» می رسیم که نماد جدید دارد. می گوئیم دانش آموزان در فارسی هم، این شکل همزه (أ) را داریم که صندلی یا پایه ی آن الف است؛ مانند: مأمور، تألیف. آن گاه روی تخته بنویسید:

أ ← ء

اکنون یک بار دیگر کلمات آیه ی آخر سوره را

بخش بخش نشان دهید تا دانش‌آموزان آیه را به‌طور کامل بخوانند.

۲- فردخوانی از روی لوحه: بار دیگر به بخش‌های هر کلمه اشاره کنید ولی این بار از هر یک از دانش‌آموزان بخواهید یک سطر را با اشاره‌ی شما به‌صورت انفرادی، بخش‌بخش بخوانند.

۳- بخش قرائت سوره‌ی فیل: نوار آموزشی که از قبل آماده شده بخش می‌شود و دانش‌آموزان به نوار گوش می‌کنند و سعی می‌کنند شبیه نوار بخوانند. شما نیز در این هنگام از روی لوحه به زیر کلمات اشاره می‌کنید و همراه نوار پیش می‌روید.

۴- خواندن از روی کتاب: از دانش‌آموزان بخواهید که کتاب خود را باز کنند و هرکدام یک سطر از سوره‌ی فیل را از روی کتاب خود بخوانند.

برخی از اشکالات منابع در خواندن سوره‌ی فیل عبارت است از:

– نخواندن تشدید در کلمه‌ی «سَجَّیل»؛

– نخواندن تنوین در کلمات «طَيْرًا» و «بِحِجَارَةٍ»؛

این اشکالات با نشان دادن تشدید، تنوین، تأکید و صداکشی رفع می‌شود.

جلسه‌ی دوم

بعد از این که با مقدماتی علاقه و شوق یادگیری را در دانش‌آموزان ایجاد کردید، آموزش را در این جلسه به شرح زیر ادامه دهید.

۱- شنیدن قرائت نوار آموزشی سوره‌ی فیل

۲- روخوانی کلمات و عبارات درس از روی لوحه

به‌صورت دسته‌جمعی و با اشاره‌ی آموزگار

۳- فردخوانی کلمات و عبارات توسط هر دانش‌آموز

از روی لوحه با اشاره‌ی آموزگار

۴- مراجعه به کتاب و خواندن هر سطر توسط یک

دانش‌آموز

۵- بیان و خواندن داستان اصحاب فیل

آموزگار ابتدا این داستان را به زبان ساده برای

دانش‌آموزان تعریف می‌کند. ضمن تعریف داستان، می‌توان با

نشان دادن تصویر این داستان و پرسش از دانش‌آموزان توجه

آن‌ها را بیش‌تر به داستان جلب کرد. آن‌گاه از دانش‌آموزان

می‌خواهد که این داستان را از روی کتاب بخوانند. هر

دانش‌آموز یک بند یا چند سطر از کتاب را می‌خواند.

در پایان، از دانش‌آموزان بخواهید که دو تمرین جلسه‌ی سوم را به‌عنوان تکلیف در منزل انجام دهند.

جلسه‌ی سوم

پس از ایجاد آمادگی با پخش سوره‌ی فیل انجام تمرین‌های این جلسه را آغاز کنید.

تمرین اول: از هر دانش‌آموز بخواهید یک یا دو سطر از آیات سوره‌ی فیل و عبارات قرآنی جلسه‌ی دوم را

از روی کتاب بخواند.

تمرین دوم: از چند دانش‌آموز بخواهید که هر کدام یک سطر از عبارات قرآنی تمرین دوم را بخوانند.

دانستنی های معلم

الف — محتوا و مفهوم کلی سوره ی فیل

این سوره به طور اجمال به داستان مشهور اصحاب فیل می پردازد و گفته شده که علت نزول آن، تهدید دشمنان پیامبر بوده تا بدانند همان خدایی که فیل سواران را بدان گونه تارو مار کرد، می تواند دشمنان پیامبر را نیز به زانو درآورد.^۱

ب — ترجمه ی سوره ی فیل

جلسه ی اول

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

به نام خداوند بخشنده ی مهربان

۱- اَلَمْ تَرَ كَيْفَ فَعَلَ رَبُّكَ

آیا ندیدی چگونه عمل کرد پروردگارت

بِاَصْحَابِ الْفِیْلِ

با فیل سواران

۲- اَلَمْ یَجْعَلْ كَيْدَهُمْ فِی تَضْلِیْلِ

آیا قرار نداد نقشی آنان را در تباهی و گمراهی؟

۳- وَ اَرْسَلَ عَلَیْهِمْ طَیْرًا اَبَابِیْلَ

و فرستاد بر سر آنان پرندگانی را گروه گروه

۴- تَرْمِیْهِمْ بِحِجَارَةٍ مِّنْ سِجِّیْلِ

که هدف قرار می دادند آن ها را با سنگ هایی از گِل (سخت)

۵- فَجَعَلَهُمْ كَعَصْفٍ مَّاكُوْلٍ

سرانجام قرار داد آن ها را همچون گاه خورده شده

۱- با استفاده از تفسیر احسن الحدیث

پ — ترجمه ی عبارات قرآنی درس

جلسه ی دوم

رَأْفَةً	تَأْكُلُ	مَأْوَاهُمْ
مهربانی	می خورد	جایگاه ایشان

۱- وَأَمْرٌ أَهْلَكَ بِالصَّلَاةِ طه، ۱۳۲

و فرمان بده خاندانت را به نماز

۲- فَأَتُونَا بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ابراهیم، ۱۰

پس بیاورید برای ما دلیل و معجزه ای روشن

۳- لَا تَأْخُذْهُ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ بقره، ۲۵۵

فرا نمی گیرد او را (هیچ) خواب سبک و سنگینی

۴- إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُ بِالْعَدْلِ وَالْإِحْسَانِ نحل، ۹۰

قطعاً خدا امر می کند به عدل و نیکی

جلسه ی سوم

۱- اقْرَأْ كِتَابَكَ اسراء، ۱۴

بخوان کتابت را

۲- يَأْكُلُ مِمَّا تَأْكُلُونَ مِنْهُ مؤمنون، ۳۳

می خورد از آن چه شما می خورید از آن

۳- وَكَانَ يَأْمُرُ أَهْلَهُ بِالصَّلَاةِ وَالزَّكَاةِ مریم، ۵۵

و امر می کرد خاندانش را به نماز و زکات

ت - گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

* با استفاده از ترجمه‌ی عبارات و آیات درس، معنای صحیح کلمات را علامت بزنید.

۱- کَيْفَ	☐ چرا	☐ چگونه
۲- مَأْوَى	☐ جایگاه	☐ جایگاهشان
۳- مُبِين	☐ روشن	☐ تاریک
۴- يَأْمُرُ	☐ امر می‌کرد	☐ امر می‌کند
۵- أَرْسَلَ	☐ فرستاد	☐ می‌فرستد

* این عبارات و آیات قرآنی را به کمک معنای کلمات زیر ترجمه کنید.

سیروا : بگردید أَنْظُرُوا : بنگرید مُكذِّبِينَ : تکذیب‌کنندگان

قَدْ : قطعاً جاءَ : آمد

۱- قَدْ جَاءَكُمْ مِنَ اللَّهِ نُورٌ وَكِتَابٌ مُبِينٌ

مائده، ۱۵

..... برای و

۲- هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ

توبه، ۳۳

..... است که را با و

۳- إِنَّ اللَّهَ يَأْمُرُكُمْ أَنْ تُؤَدُّوا الْأَمَانَاتِ إِلَىٰ أَهْلِهَا

نساء، ۵۸

..... به که بدهید را

۴- فَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَانظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكذِّبِينَ

نحل، ۲۶

.....

۵- وَ أَمَّا مَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ وَ نَهَى النَّفْسَ عَنِ الْهَوَىٰ * فَإِنَّ الْجَنَّةَ هِيَ الْمَأْوَىٰ نازعات، ۴۰ و ۴۱

..... و اما بترسد از مقام و باز دارد نفس خود را پس است ... (او)

سوره ی ماعون

اهداف

- ۱- توانایی خواندن آیات سوره ی ماعون و عبارات قرآنی درس
- ۲- توانایی خواندن کلماتی که دارای همزه با نماد «ئو» هستند.
- ۳- آشنایی با پیام قرآنی درس درباره ی خواندن قرآن
- ۴- علاقه به خواندن زیبای سوره ی ماعون

روش تدریس و ارزش یابی

جلسه ی اول

با نام خدا و یاری خواستن از او و ذکر صلوات بر

محمد و آل محمد و پس از ایجاد آمادگی در کلاس، این درس را طی مراحل زیر آموزش می دهیم.

۱- روخوانی و آموزش نماد جدید: لوحه ی

سوره ی ماعون را در جایی مناسب، روبه روی دانش آموزان نصب می کنیم تا با اشاره ی به بخش های کلمات، دانش آموزان آن ها را به صورت دسته جمعی، بخش بخش بخوانند.

قبل از خواندن آیه ی ششم این سوره، آموزگار شکل همزه با صدای کشیده ی «او» را به صورت «ئو» روی تخته می نویسد و به دانش آموزان می گوید این شکل به صورت «او» خوانده می شود :

ئو ← او

پس از این آموزش، آیه ی ششم و آیه ی آخر سوره ی «ماعون» توسط دانش آموزان، به صورت دسته جمعی و بخش بخش خوانده می شود.

۲- فردخوانی از روی لوحه: با اشاره‌ی شما به بخش‌های کلمات، هر دانش‌آموز یک آیه از سوره را به صورت فردی از روی لوحه، بخش‌بخش می‌خواند.

۳- پخش قرائت سوره‌ی ماعون از نوار آموزشی: قرائت سوره‌ی ماعون را از نوار پخش کنید تا دانش‌آموزان مطابق دستور نوار عمل کنند. در این هنگام زیر کلمات را از روی لوحه همراه با نوار نشان دهید و دانش‌آموزان را تشویق کنید که سعی کنند شبیه نوار بخوانند.

۴- خواندن از روی کتاب: پس از پخش نوار، هریک از دانش‌آموزان کتاب‌های خود را باز می‌کنند و یک سطر از آیات سوره‌ی ماعون را از روی کتاب می‌خوانند.

برخی از اشکالات شایع در خواندن سوره‌ی ماعون عبارت است از:

— عدم تلفظ تشدید در کلمات (يُدْعُ — يَحُضُّ) که با نشان دادن تشدید و تأکید بر آن و بخش کردن، رفع اشکال می‌شود.

— عدم تلفظ دومین «آ» در کلمه‌ی «أَرَأَيْتَ» که با نشان دادن الف دوم و بخش کردن، رفع اشکال می‌گردد.

جلسه‌ی دوم

پس از ایجاد آمادگی، دانش‌آموزان کتاب‌های خود را باز می‌کنند و آموزش قرآن طی مراحل زیر انجام می‌شود:

۱- شنیدن قرائت نوار آموزشی: قرائت

سوره‌ی ماعون از نوار پخش می‌شود و دانش‌آموزان درحالی که به قرائت نوار گوش فرا می‌دهند، از روی کتاب خود خط می‌برند و مطابق دستور نوار عمل می‌کنند.

۲- روخوانی کلمات و عبارات: لوحه‌ی

جلسه‌ی دوم را مقابل دانش‌آموزان نصب کنید تا با اشاره‌ی صحیح شما، دانش‌آموزان کلمات و عبارات را به صورت دسته‌جمعی و بخش‌بخش بخوانند.

۳- فردخوانی کلمات و عبارات: بار دیگر

هریک از دانش‌آموزان، یک سطر از کلمات و عبارات این جلسه را از روی لوحه با اشاره شما به صورت انفرادی می‌خوانند.

۴- روخوانی از روی کتاب: هریک از

دانش‌آموزان کتاب خود را باز می‌کنند و یک سطر از کلمات و عبارات را از روی کتاب می‌خوانند.

۵- پیام قرآنی درس: پیام قرآنی این درس درباره‌ی خواندن قرآن است. یکی از سنت‌های ارزشمند اسلامی که در تعلیم و تربیت دینی دانش‌آموزان تأثیر بسیار زیادی دارد؛ انس با قرآن کریم و خواندن روزانه‌ی آن است. پیام قرآنی این درس، همه‌ی ما را به خواندن قرآن، به هر مقدار که می‌توانیم دعوت کرده است.

پس از خواندن این پیام و ترجمه‌ی آن توسط دانش‌آموزان، از آن‌ها سؤال کنید آیا معنای همه‌ی کلمات این پیام را می‌دانید. آن‌گاه برای آنان توضیح دهید که قرآن، سخن و کتاب خداست. خداوند در این پیام از ما خواسته است که به هر مقدار که می‌توانیم قرآن بخوانیم. خوب است شما هم نیز هر روز، سوره‌ها و آیه‌هایی را که از قرآن یاد گرفته‌اید، در خانه بخوانید.

چه خوب است آموزگاران محترم برای تأثیرگذاری بیش‌تر سخنانشان، خود نیز هر روز مقداری قرآن بخوانند تا ضمن فراهم‌آوردن زمینه‌ی لازم برای تربیت دینی کودکان عزیز، خود را همیشه در پرتو هدایت قرآن قرار دهند. تصویر این درس، مادر و دختری را نشان می‌دهد که در منزل قرآن می‌خوانند.

از دانش‌آموزان بخواهید که درباره‌ی پیام قرآنی این درس با دوستان خود گفت‌وگو کنند و نظر خود را برای دانش‌آموزان کلاس بیان کنند.

بسیار خوب و مناسب است که از دانش‌آموزان بخواهید تا درباره‌ی این پیام و تصویر آن با والدین خود در خانه صحبت کنند و نتیجه‌ی این گفت‌وگو را در مورد خواندن روزانه‌ی قرآن برای دوستان خود بیان کنند.

در پایان از دانش‌آموزان بخواهید که تمرین‌های «انس با قرآن در خانه» را که در جلسه‌ی سوم درس آمده، در منزل انجام دهند.

جلسه‌ی سوم

پس از ایجاد آمادگی و پخش نوار قرائت سوره‌ی ماعون و خواندن جمعی آن توسط دانش‌آموزان؛ از آن‌ها سؤال کنید آیا تمرین‌های جلسه‌ی سوم را انجام داده‌اند یا خیر؟

پرسش و ارزش‌یابی

تمرین اول: از عده‌ای از دانش‌آموزان بخواهید که هر کدام یک یا دو سطر از آیات سوره‌ی ماعون و یا عبارات قرآنی جلسه‌ی دوم درس را بخوانند. تأکید داشته باشید که هر کس سعی کند تا جایی که می‌تواند شبیه نوار بخواند و مطابق دستورالعمل ارزش‌یابی توصیفی کار او را ارزیابی کنید و به او امتیاز بدهید.

تمرین دوم: ابتدا از دانش‌آموزانی که تسلط بیش‌تری دارند می‌خواهیم که عبارات قرآنی این تمرین را بخوانند و سپس از سایر دانش‌آموزان پرسش کنید و به آن‌ها امتیاز دهید.

دانستنی های معلم

الف — محتوا و مفهوم کلی سوره ی ماعون

این سوره، تهدیدی برای کسانی است که خود را مسلمان معرفی می کنند، ولی اخلاق و رفتارشان مانند منافقان است؛ مانند بی توجهی به یتیمان و غذای فقیران، سهل انگاری در نماز، ریاکردن در اعمال و جلوگیری از کارهای خیر به ویژه برطرف کردن نیاز مردم.

ب — ترجمه ی سوره ی ماعون

جلسه ی اول

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده ی مهربان

۱- أَرَأَيْتَ الَّذِي يُكَذِّبُ بِالْإِيمَانِ

آیا دیدی کسی را که تکذیب می کند روز قیامت را؟

۲- فَذَلِكَ الَّذِي يُدْعُ الْيَتِيمَ

او همان کسی است که با خشونت می راند یتیم را

۳- وَلَا يَحْضُ عَلَيْنَا وَالَّذِينَ فِي الْمَسْكِنِ

و تشویق نمی کند دیگران را به غذا دادن به فقیران

۴- قَوْلٍ لِلْمُصَلِّينَ

پس وای بر نمازگزارانی که

۵- الَّذِينَ هُمْ عَنْ صَلَاتِهِمْ سَاهُونَ

نسبت به نماز خود سهل انگاری می کنند

۶- الَّذِينَ هُمْ يُرَائُونَ

همان کسانی که ریا می کنند

۷- وَيَمْنَعُونَ الْمَاعُونَ

و دریغ می ورزند از رفع نیاز دیگران

پ — ترجمه ی عبارات قرآنی درس

جلسه ی دوم

رُئُوسُ	مَسْئُولُونَ
سرها	کسانی که مورد سؤال قرار می گیرند
فَيَسْأَلُ	يَقْرَأُونَ
پس ناامید (است)	می خوانند
۱- وَ لَا يَتُودُهُ حِفْظُهُمَا	بقره، ۲۵۵
و او را خسته نمی کند نگهداری آن دو (آسمان ها و زمین)	
۲- رَبَّنَا إِنَّكَ رَؤُوفٌ رَحِيمٌ	حشر، ۱۰
پروردگارا، قطعاً تو دلسوز و مهربانی	
۳- إِنَّ الْعَهْدَ كَانَ مَسْئُولًا	اسراء، ۳۴
قطعاً درباره ی عهد و پیمان سؤال می شود	
۴- وَ مَا تَشَاءُونَ إِلَّا أَنْ يَشَاءَ اللَّهُ	مرسلات، ۳۰
و شما (چیزی) نمی خواهید مگر آن که خدا بخواهد	

جلسه ی سوم

۱- وَقُلْ جَاءَ الْحَقُّ وَ زَهَقَ الْبَاطِلُ	اسراء، ۸۱
و بگو آمد حق و نابود شد باطل	
۲- وَ حَاقَّ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ	هود، ۸
و آن چه را مسخره می کردند دامانشان را گرفت	
۳- يُرِيدُونَ أَنْ يُطْفِئُوا نَوْرَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ	توبه، ۳۲
می خواهند که خاموش کنند نور خدا را با دهان هایشان	

ت - گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

* با استفاده از ترجمه‌ی عبارات و آیات درس، معنای صحیح کلمات را علامت بزنید.

۱- يُكذِّبُ بِـ	☐ تکذیب می کند	☐ تکذیب می کنند
۲- رَتَّوْفٌ	☐ توانا	☐ دلسوز
۳- يَشَاءُ	☐ می خواهد، بخواهد	☐ می خواهند، بخواهند
۴- رَأَيْتَ	☐ دیدی	☐ دیدم
۵- يُرِيدُونَ	☐ می خواهند	☐ می خواهید

* این عبارات قرآنی را به کمک معنای کلمات زیر ترجمه کنید.

هٰذِهِ: این	الَّتِي: که، کسی که	مُجْرِمُونَ: گناه کاران
عِبَاد: بندگان	هَوَى: هوا و هوس	دار: خانه
۱- وَاللَّهُ رَتَّوْفٌ بِالْعِبَادِ		آل عمران، ۳۰
و... است ...		
۲- أَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ		فرقان، ۴۳
... را که گرفت ... خود را ... خود.		
۳- هٰذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ		الرحمن، ۴۳
... است ... را ...		
۴- إِنَّ رَبَّكَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ		اسراء، ۳۰
... گسترده می کند ... را ... و تنگ می گرداند (برای هرکس که بخواهد).		
۵- تِلْكَ الدَّارُ الْآخِرَةُ نَجْعَلُهَا لِلَّذِينَ لَا يُرِيدُونَ عُلوًّا فِي الْأَرْضِ وَلَا فِسَادًا		
این ... است قرار می دهیم آن را ... برتری طلبی ... و نه ... را		
وَالْعَاقِبَةُ لِلْمُتَّقِينَ		قصص، ۸۳
و... است.		

۱- هَوَاهُ = هَوَى + هُ

سوره ی قریش؛ کودک خداپرست

اهداف

- ۱- توانایی خواندن آیات سوره ی قریش و عبارات قرآنی درس
- ۲- آشنایی با پیام قرآنی که بعد از خوردن، هر غذا شکرگزار نعمت‌های خدا باشیم.
- ۳- آشنایی با معنای کلمه ی «رزق»
- ۴- آشنایی با داستان کودکی حضرت ابراهیم علیه السلام

روش تدریس و ارزش یابی

جلسه ی اول

بعد از ایجاد آمادگی و انگیزه و فراهم کردن فضای مناسب برای شروع درس؛ آموزش این جلسه را مانند جلسات اول دروس گذشته طی مراحل زیر انجام می دهیم.

- ۱- روخوانی دانش آموزان به صورت دسته جمعی

و بخش بخش از روی لوحه

- ۲- فردخوانی از روی لوحه به صورت بخش بخش
- ۳- بخش قرائت سوره ی قریش از نوار آموزشی
- ۴- خواندن انفرادی از روی کتاب
- ۵- آموزش پیام قرآنی درس

پس از خواندن پیام قرآنی و ترجمه ی آن توسط دانش آموزان توجه آنان را به معنای کلمه ی «رزق» و تصویر پیام قرآنی جلب می کنیم و از گروه ها می خواهیم که این تصویر را به دقت ببینند و نظر خود را درباره ی آن برای دانش آموزان کلاس بیان کنند.

آموزگار از دانش آموزان سؤال می کند وقتی پدر و مادر ما برایمان کاری انجام می دهند، لباس می خردند و غذا

می‌پزند، ما باید به آن‌ها چه بگوییم؟ پاسخ دانش‌آموزان هدایت می‌شود که ما از آن‌ها تشکر می‌کنیم. آن‌گاه آموزگار می‌پرسد ما در برابر این همه نعمت‌های خداوند چه باید کنیم؟ بار دیگر نیز آموزگار پاسخ دانش‌آموزان را جمع‌بندی کرده و می‌گوید ما از خداوند برای نعمت‌های بسیاری که به ما داده است، تشکر می‌کنیم. خداوند همیشه بنده‌ی شکرگزارش را دوست دارد و نعمت‌های بیش‌تری به او می‌بخشد.

برخی از اشکالات شایع در خواندن سوره‌ی قریش، عبارت است از :

– نخواندن «الف» در بخش «ای» از کلمه‌ی «الایلاف»، که با بخش کردن و مقایسه‌ی غلط با صحیح و تأکید بر بخش «ای» رفع اشکال می‌شود.

– تبدیل فتحه در «رَ، صَ، بَ، حَ» به «رِ، صِ، بِ، حُ» در کلمات «قُرَيْشٍ، وَ الصَّيْفِ، هَذَا الْبَيْتِ، حَوْفٍ» که با نشان دادن «ـ» و مقایسه‌ی غلط با صحیح، رفع اشکال می‌شود.

جلسه‌ی دوم

با ایجاد شوق و رغبت به یادگیری قرآن، دانش‌آموزان کتاب‌های خود را باز می‌کنند و طی مراحل زیر، آموزش انجام می‌شود.

۱- شنیدن قرائت سوره‌ی قریش: قرائت سوره را از نوار صوتی پخش کنید تا دانش‌آموزان ضمن شنیدن قرائت و همراهی با نوار، از روی کتاب خود خط ببرند.

۲- روخوانی کلمات و عبارات: لوحه‌ی این جلسه را نصب کنید و از دانش‌آموزان بخواهید که با اشاره‌ی شما، کلمات و عبارات را به صورت دسته‌جمعی، بخش‌بخش بخوانند.

۳- فردخوانی: آموزگار از دانش‌آموزان می‌خواهد

که هریک از آن‌ها یک سطر از عبارات قرآنی درس را با اشاره‌ی او به صورت انفرادی از روی لوحه بخوانند.
۴- روخوانی از روی کتاب: هریک از دانش‌آموزان یک سطر از عبارات‌های قرآنی را از روی کتاب خود می‌خواند.

۵- داستان درس: آموزگار با ایجاد فضای مناسب و به زبان ساده و به شیوه‌ی قصه‌گویی داستان کودکی حضرت ابراهیم علیه‌السلام را تعریف می‌کند.

سپس از چند دانش‌آموز می‌خواهد که هرکدام یک بند یا چند سطر از درس را بخوانند.
 در پایان از دانش‌آموزان بخواهید که تمرین‌های «انس با قرآن در خانه» را به‌عنوان تکلیف در منزل انجام دهند.

دانستنی های معلم

الف - محتوا و مفهوم کلی سوره ی قریش

این سوره بر قریش منت می گذارد که خداوند متعال با دفاعی که در این سوره از مکه کرد و با آن برخوردی که با اصحاب فیل نمود، شما را در نظر دیگران مورد احترام قرار داد تا بتوانید با امنیت کامل بدون این که راهزنان متعرض شما شوند کوچ تابستانی و زمستانی خود را به منظور تجارت انجام دهید، آن گاه به توحید و عبادت پروردگار این خانه دعوتتان می کند؛ همو که شما را از گرسنگی نجات داد و از ناامنی ایمن ساخت.^۱

ب - ترجمه ی سوره ی قریش

جلسه ی اول

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

به نام خداوند بخشنده ی مهربان

۱- لِأَيِّلافِ قُرَيْشٍ

(کیفر اصحاب فیل) به خاطر این بود که قریش (به مکه) الفت گیرند

۲- أَيْلافِهمْ رِحْلَةَ الشِّتَاءِ وَالصَّيْفِ

الفت آن ها در سفرهای زمستانه و تابستانه

۳- فَلْيَعْبُدُوا رَبَّ هَذَا الْبَيْتِ

پس باید پروردگار این خانه را عبادت کنند

۴- الَّذِي أَطْعَمَهُمْ مِنْ جُوعٍ

کسی که نجات داد آن ها را از گرسنگی

و آمَنَهُمْ مِنْ خَوْفٍ

و از ترس و ناامنی ایمن ساخت

۱- با استفاده از ترجمه ی تفسیر المیزان

پ — ترجمه ی عبارات قرآنی درس

جلسه ی دوم

- ۱- وَ إِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ أَرَزَّ
و هنگامی که گفت ابراهیم به پدرش آزر
- ۲- اتَّخَذُ أَصْنَامًا آلِهَةً
آیا انتخاب می کنی بت ها را به عنوان خدا
- ۳- إِنِّي أَرَاكَ وَ قَوْمَكَ
من می بینم تو را و قومت را
- ۴- فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ
در گمراهی ای آشکار

جلسه ی سوم

- ۱- رَبَّنَا إِنَّا سَمِعْنَا مُنَادِيًا يُنَادِي لِلْإِيمَانِ
پروردگارا، مسلماً ما شنیدیم ندادهنده ای که ندا می داد برای ایمان
- ۲- أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَأَمَّا
که ایمان بیاورید به پروردگارتان، پس ایمان آوردیم
- ۳- رَبَّنَا فَاعْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا
پروردگارا پس بیامرز برای ما گناهانمان را
- ۴- وَ كَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا
و بپوشان از ما بدی های ما را
- ۵- وَ تَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرَارِ
و ما را با نیکان بمیران

سوره ی آل عمران، آیه ی ۱۹۳

ت - گامی به سوی درک معنای آیات قرآن

* با استفاده از ترجمه‌ی عبارات و آیات درس، معنای صحیح کلمات را علامت بزنید.

□ کسی که	□ کسانی که	۱- الَّذِي
□ بخوان	□ پیامرز	۲- إِغْفِرْ
□ ثواب‌ها	□ گناهان	۳- ذُنُوبَ
□ هدایت	□ گمراهی	۴- ضَلَالٍ
□ هنگامی که	□ زیرا	۵- إِذْ

* این عبارات قرآنی را به کمک معنای کلمات زیر ترجمه کنید.

یَوْمَ : روز يَغْفِرُ : می‌آمرزد

- ۱- الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَنْزَلَ عَلَيَّ عَبْدِهِ الْكِتَابَ
 ﴿...﴾ ... است ... را
 کهف، ۱
- ۲- فَمَاذَا بَعَدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ
 ﴿...﴾ پس حقیقت ...؟!
 یونس، ۳۲
- ۳- وَإِبْرَاهِيمَ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاتَّقُوهُ
 ﴿...﴾ و ... و تقوای او را پیشه کنید.
 عنکبوت، ۱۶
- ۴- لَا تَفْتَنُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا
 ﴿...﴾ ناامید نشوید ... ، ... همه‌ی ... را
 زمر، ۵۳
- ۵- رَبَّنَا اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِلْمُؤْمِنِينَ يَوْمَ يَقُومُ الْحِسَابُ
 ﴿...﴾ و ... پدر و مادرم و ... که برپا می‌شود حساب (روز قیامت)
 ابراهیم، ۴۱